

Tankönyvek drágábban

Mennyibe kerül az iskolatáska? — Országos helyzetkép

A tankönyvek minden köztársaságban és tartományban nagyjából elkészültek már. Áruk azonban jóval magasabb a tavalyinál. Ez egyrészt abból ered, hogy sok helyen új kiadásokat kel megvenniük a szülőknek, természetesen új áron. Horvátországban várható a legdrágább általános iskolai tankönyvkészlet, melynek ára átlag 4000 dinár körül mozog. Legolcsóbb a tankönyv Macedóniában és Kosovóban, ahol 1500 dinár körül van egy-egy tankönyvkészlet ára. A tankönyvek drágulása például Bosznia-Hercegovinában átlag 45, Crna Gorában 70, Horvátországban 25, Macedóniában 20, Szlovéniában 35, Kosovóban 23 százalékos az átlag.

A szülők szerint azonban nem is a tankönyv a legjelentősebb tétele az iskolai költségeknek. A füzet, ceruza és más segédeszközök többre kerülnek, mint a könyvek. Ha a szülők nem készültek fel előre, most néhol egy egész átlagfizetésre lesz szükség arra, hogy a gyereket kellőképpen felkészítsék az iskolába indulásra.

A bosznia-hercegovinai Svjetlost és Veselin Masleša kiadó már elkészült a tankönyvekkel, és jó ideje már be lehet szerezni őket a köztársaság 189 községének könyvkereskedésében. Az általános iskola első osztályos tankönyvei 875 dinárba kerülnek, plusz még

927-be a szükséges kézikönyvek. Egyetlen tankönyv sem kerül többre 200 dinárnál.

Crna Gorában mind az általános, mind a középiskolai tankönyvek és tanszerek már kaphatók a könyvesboltokban. Egy tíz könyvből álló tankönyvkészlet, a szükséges füzetek, az iskolatáska és egyéb „apróságok”, amelyekkel minden iskolába induló elsőnek fel kell szerelnie mielőtt szeptemberben megszólal az iskolacsengő, legalább 3000 dinárba kerülnek. Az általános iskolai oktatási érdekközösségek azon igyekeznek, hogy valamilyen anyagi támogatás formájában legalább az elsősök szüleinek segítsenek az iskolai kellékek beszerzésében. Kotorban és Tivatban már biztosították az erre szánt anyagi eszközöket és az elsős kisdíjakot már ingyen kapják a tankönyveiket.

Horvátországban mindegy 65 000 kisdíjak indul első alkaiommal iskolába, táskájában 2457 dinár értékű tankönyvvel. Ez a szülők kiadásának kisebbik része, mert a becslések szerint, egy tanuló teljes felszerelése belekerül 20 000–25 000 dinárba. A legolcsóbbak a második osztályos tankönyvek (2066 dinár), a legdrágábbak a hatodik osztályosak (6562 dinár). Az egyetlen horvátországi tankönyvkiadó a zágrábi Skolska knjiga összesen 12,5 millió példányt adott ki az általános és középiskolások részére, többségüket már megvásárolhatják. Tíz új tankönyv majd csak októberben jelenik meg.

Macedóniában a tankönyvkészlet ára 821 dinártól (az általános iskolák második osztálya számára) 2191 dinárig terjed. Az elsősök kellei 10 000 dinárba kerülnek: a tankönyvek, a struapfok kepevel díszített iskolatáska, diák-köpeny, füzet, szines és egyéb első osztályos apróság. A Proszvetno Delo Tankönyvkiadó az idén összesen 576 címszót jelentetett meg, tizenhét évvel többet, mint tavaly, ami szintén bizonyítja, hogy a tankönyvek evrói évről „súlyosabban” a szakirányú oktatásban hiány mutatkozik azokon a szakokon, amelyek iránt kicsi az érdeklődés. Legelőtérbe kerül az általános iskolák, amelyekben a hagyományos szakmákat és foglalkozásokat oktatják.

Szlovéniában az idén kisebb, mégis elegendő számban biztosítottak a tankönyveket. Az első osztályosok tankönyvei 1411 dinárba kerülnek, 65 százalékkal drágábbak, mint tavaly. Legdrágábbak a hetedik osztályos tankönyvek. Ez a hús könyv 5155 dinárba kerül. A hatodik osztályosok részére új tankönyveket adnak ki, tehát új árak is lesznek. Ugyanez az eset a középiskolában, ahol 35 új műszaki könyvet jelentetnek meg. A szakirányú középiskolai könyvek ára egyébként 7556 dinár.

Szerbiában is új árak van az idejekorán elkészült könyveknek. Az általános iskolai tankönyvkészlet átlag 2700 dinárba kerülnek, egy középiskolai tankönyv ára pedig átlag 280 dinár. A Szerbiai Tankönyvkiadó Intézetben a népszerű drágulást azzal a ténnyel magyarázzák, hogy a tavaly megjelent könyvek felének a kereskedelmi ára volt, amelyre a papírhoz szükséges kiadásokat sem tudják fedezni. Szerintük, ha összehasonlítjuk a tankönyvek átlagos árát az átlagos személyi jövedelemmel, a tankönyvekre tulajdonképpen évről évre kevesebb pénz kell kiadni, habár a könyvek ára magasabb.

Kosovóban az általános iskola és a szakirányú középiskola első két osztálya számára már most, a tanítás megkezdése előtt beszerzhető a szükséges irodalom mindhárom nyelven. Itt a legolcsóbb a tankönyv az ország többi részéhez viszonyítva. A priština Tankönyvkiadó Intézet dotációt ad a szerbhorvát és a török nyelvű tankönyvekre, hogy összehangolják az albán nyelvű tankönyvek árával. Ezzel mintegy 20 tankönyv olcsóbb lesz gazdasági árában. Ez a kedvezmény nem érinti az úgynevezett kiegészítő irodalmat. Az általános iskola első osztályában a tankönyvek 1200 dinárba kerülnek. Legdrágábbak a negyedik osztályos tankönyvek, 1800 dinárba kerülnek. Különösen drágák a tanszerek. A legszerényebb készlet is legalább 2000 dinárba kerül. A kosovói szülőknek a könyvtések ellenére a leg- elemibb szükségletekre 3000 dinárt kell kiadniuk. Ha tudjuk, hogy egy átlagos kosovói családnak hat gyereke van, nem nehéz elképzelni, milyen mértékben terhelik a tanszerek a családi költségvetést.

Vajdaságban fokozatosan bevezetik az új általános iskolai tantervet. Az idei tanévben még csak az első és az ötödik osztályba, a következő években pedig a többibe is. A Tartományi Tankönyvkiadó Intézet a Vajdasági Pedagógiai Intézettel és a Tartományi Közoktatási Tanáccsal együttműködésben kivételes erőfeszítésekkel tett annak érdekében, hogy biztosítsa a szükséges tankönyveket. A szerbiai és vajdasági Tankönyvkiadó Intézet együttműködésével az általános iskola első és ötödik osztálya számára az 1986/87. tanévre együttműködéssel már elkészítette az új egységes tankönyveket. Az együttműködést tovább folytatják a második és a hatodik osztályos tankönyvek előkészítése során is. (Tanjug)

Elvarázsolt szarvasok pokoljáró tánca

A szarvassá változott fiak — Tánctáma a szegedi szabad-
téri színpadon

Arról, hogy a szegedi Dóm tér kiválóan alkalmas táncjátékok bemutatására, több ízben volt alkalmunk meggyőződni. Nem csupán a népi együttesek ösere- deti forrásokból táplálkozó, színel- nekben, dalokban pompázó, szí- lajságában tobzó bemutatóira gondolunk, hanem nehéztánc- táncjátékokra is — mint amilyen például a Spartacus volt, amely még így, hosszú évek múltán sem tud közömbös emlékké szür- külni.

A laikus néző — mert e sorok írója egyike volt azoknak a lai- kusoknak, akik ott ültek a ha- talmas nézőtérben — így utólag nehezen vagy sehogy sem tudja szavakba formálni azt, amit látott. De hogyan is vállalkozhat- na a lehetetlenre: megfogni a megfoghatatlant? — A táncnak a mozgás, a változás az éltető eleme, mint ahogy a szél is — a bömbölő vihar éppúgy, mint a tombolásban vagy a simogatás- ban létezik csak. Közben magá- val a széllel nem történik sem- mi, csak körülötte vagy álta- la...

Nem véletlenül ragadtam le en- né a szél-hasonlatnál: a szarvas- sá változott fiak legendája köl- tők, zeneszerzők, festők, szobrá- szok közvetítése révén közzismert, de átmesélve alig több, mint szokványos mese a szülői ház kuckójából, az anyai szeretet-fojtogató öleléséből és a megkövült hagyományok beklyóiból men- túlni vágyó, kizsákadni próbáló, az ösök szigorú (erkölcsi) szokás- rendjével szembe forduló utódok szinte törvényszerűen bekövetke- ző sorstragédiájánál.

A szarvassá változott fiak törté- nete, mely a román kolindából Bartók Cantata Profanájában magasztosult valóságos parasz- tozárrá (éppen e tanszformá- ciónak köszönhetően), költők tu- catjait ihlette meg, köztük Ju- ház Ferencet, akinek A szarvas- sá változott fiú kiáltozása a tit- kok kapujában című, lírai fo- lyamként hőmpölygő költeménye lett az idei Szegedi Szabadtéri Játékok minden bizonnyal leg- nagyobb produkciójának ihlető forrása.

A kétrészes, de nemcsak idő- ben, hanem érzelmileg — tar- talmában, jellegében, zenei (és nem csupán zenei!) mondanivaló- jában — is kettős tagolású tán- cdrámát, a téma és a zene által kínált kontrasztokat két külön- böző nyelven „beszéli” balett- együttes: a Néphadsereg Művész- együttese és a Győri Balett mu-
SZÖLLŐSY VAGÓ László

tatta be megrendítő erővel. (Eb- ben a kettőzésben odáig men- tek, hogy még a fiúk szerepét is más-más táncosok táncolták az első, illetve a második részben. És a két rész női ellenpólusai, az anya és a városi lány között is mérhetetlen erővonalak feszül- nek.)

Az első részben (A szülőház) Rossa László minőségi dallamok által ihletett, nyers (a széplel- kek által lehet, hogy vadnak érzett) muzsikájára Novák Fe- renc koreográfiájában láhattuk, érezhettük az ősi, patriarkális közösség és a tragédiát sejtető kalandba vágó fiak szembefordú- lását. A folytatásban (A város) Szabados György dzsesszes hang- vételű, csuparitmus zenéje és Markó Iván koreográfiája mo- dern danse macabre-ként vezet bennünket a tragikus végkifejle- thez: a gyökértelenné vált fiak megbabonázottan sodródnak és semmisülnek meg az új közeg, a nagyváros — számukra idegen — erkölcsi-eszmei szokásrendjé- ben. Egyikük villanyvezetékén iz- zik el, másikuk beleszúrul a városi élet betonzsungelébe és csak a harmadik tud felülkere- kedni a szerelem szalmaszálaiba kapaszkodva az ismeretlenen. De hiába győzi le a legveszélyesebb buktatókat is, hiába hallja anyja hívó szavát, bármennyire vágyó- dik is haza, az ő tragédiája is beteljesedik, hiszen (a balladá- ból tudjuk) szarvai már nem en- gedik az ősi ház ajtaján beférni.

Vannak még kontrasztok, sor- rolnathatnánk őket tovább: a hite-lesen ható néptánc és a modern balett formanyelve a zárt pa- raszti közösséget és az urbánus környezetet érezteti szónál is töb- bet mondó eszközökkel, elemi erővel. És hogy az egész pro- dukció mégsem hullik darabjai- ra, ez nagyrészt (talán elsősor- ban) a díszletnek köszönhető, mely — akár óriási gölöncsér- korongon formált terrakotta-tál- ként is felfoghatnánk — mindez befogadja önmagába, anélkül, hogy megfosztaná eredeti jelle- gétől.

Bevezetőben a Spartacus sok év előtti előadását idéztem; hasonló, soká nem fakuló emlékként fog bennem élni a Szarvassá válto- zott fiak zenéje, tánca, mozgás- ba öltöztetett tragédiája is, úgy, ahogy alkotói színpadra álmod- ták. És bizonyára nemcsak ben- nem...

Könyvújdonságok

Forum-könyvek

SZÉPPRÓZA

Dér Zoltán: Fecskelány (Dokumentumregény — Második, bővített kiadás) 600

Podolszky József: Kitérő 500

Sinkó Ervin: Egy regény regénye 2500

KÖLTÉSLET

Acs Károly: Kiásvott kard (Jugoszlávia népeinek költészetéből) 1600

Fülöp Gábor: Csoportterápia 500

EGYÉB FORUM-KIADVÁNYOK

Bori Imre: A magyar irodalom modern irányai I. 1500

Hódi Sándor: Illúziók nélkül (Tanulmányok, kritikák) 600

Kalapis Zoltán: Vándorok és letelepülők 600

Lukács György: Kiemelkedni a némaságból 150

Szalma József: A vagyon jog alapjai 2500

Tito, J. Broz: Önéletrajzi vallomások 1—2. 3600

Behozatali könyvek

SZÉPPRÓZA

Asturias, M. A.: Forgószél 416

Bagley, D.: Hajtvadászat a Szaharában (Fekete sorozat) 754

Bonfini, Antonio: Beszélgetés a szüzességről és a házaselet tisztaságáról (Magy. Ritkaságok) 1365

Csurka István: Mi újság Pesten? 663

Dobai Péter: A birodalom ezredese 637

Fischer—Fabian: A német cézárak (Századok-emberek) 676

James, Henry: Maisie tudja (Femina) 546

Jókai Anna: Jöjjön Lilliputba! 806

Kolozsvári Grandpierre Emil: Rosta 546

Mág Bertalan: Éjszakai kirándulás 871

Siklódi Márka: Pontot, vesszőt nem ismerek, de a szó mind igaz (Femina) 273

Trier Morek, Dea: Téli gyerekek (Femina) 559

Ullman, Liv: Változások (Femina) 494

Nyss Verena: Keskeny ösvény (Ra-re) 208

KÖLTÉSLET

Kosztolányi Dezső: Válogatott versek 1170

IFJÚSÁGI IRODALOM

Bitskey István: Így élt Bethlen Gábor 377

Gárdonyi Géza: Egri csillagok 494

Jankó Olga: Az elmaradt tánc (Csíkos) 307

Jürgen, Anna: Az irokézek fia 312

Petrovácz István: Csere Rudi (Delfin) 195

GYERMEKKÖNYVEK

Baum L. Frank: Óz, a nagy varázsló 468

Első meséskönyvem 546

Szív nélküli óriás (Norvég népmesék) 845

A fenti könyvek kaphatók a könyvesboltokban, illetve megren- delhetők a Forum Könyvterjesztő címén: 21000 Novi Sad, V. Mi-
šića 1.

MEGRENDELÉS

Kérem, küldjék el címemre utánvétellel a következő könyveket:

A megrendelő neve és címe: -----

